

fets o aspectes de la seva vida, adés per referir-se a temes no alludits enlloc més dins la seva vasta producció, adés encara per llur utilitat per a explicar-nos la gènesi d'altres composicions seves. — A.-M. BADIA I MARGARIT, Secretari.

17 gener 1951: Història. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta un exemplar de la primera part de l'obra *Els diplomes carolingis a Catalunya* del Sr. Ramon d'Abadal i de Vinyals, editada recentment per l'Institut.

El Sr. RAMON GUBERN I DOMÈNECH presenta unes *Notes sobre la redacció de la Crònica de Pere el Cerimoniós*.¹ Dóna a conèixer dos documents inèdits, que decanten altra vegada cap al rei Pere l'atribució d'una part important de la seva Crònica. La primera carta és escrita a Tortosa el primer d'abril de 1371, i amb ella el rei demana a Bernat Descoll el punt en què era interrompuda la redacció en els quaderns que aquest tenia, per tal de fer-la continuar; com que no hi ha cap indicació que En Descoll hi hagués treballat, almenys de la manera preponderant en què ho va fer després, el comunicant creu més aviat que devia guardar el manuscrit tal com conservava altres objectes cars al rei, a l'Arxiu de les portes ferrades del Palau de Barcelona. La segona carta és datada el 3 d'abril de 1373, i se'n desprèn que el rei dedicava unes hores a fer avançar la Crònica, amb l'ajut de diversos col·laboradors, entre els quals figura un tal Arnau Torrelles. El Sr. Gubern dóna algunes referències biogràfiques d'aquest nou personatge. El text de la Crònica confirma aquesta notícia: des de la meitat del capítol segon al començament del quart, la redacció té una gran unitat, tant pel tema com perquè presenta molts documents intercalats. El comunicant comenta després el conegut document de 1375 que conté les instruccions a Bernat Descoll, i la possible data de la revisió que el rei va fer de diversos passatges de la Crònica; finalment parla dels trossos que devia redactar En Descoll, i explica la seva grisor per la prudència que devia desplegar per tal de poder mantenir-se, com ho féu durant trenta anys, en un dels primers llocs de l'administració del reialme.

Intervenien el PRESIDENT (felicitava el comunicant, que ha fet avui una brillant entrada al nostre món acadèmic, i subratlla l'interès actual per a l'estudi de les cròniques catalanes, de les quals anuncia diverses properes edicions, tant per part de l'Institut com de les Editorials Barcino i Selecta), i els Srs. M. COLL I ALENTORN (sobre el mecanisme de revisió de la Crònica del Cerimoniós i la participació d'En Descoll) i J. AINAUD. — JOAN MERCADER, Secretari.

24 gener 1951: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. PERE BOHIGAS exposa *Tres notes sobre la poesia catalana del segle XV*. Dóna breument idea de l'obra de Francesc de la Via, Andreu Febrer, Joan Basset, Pròxita, Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March, Lluís de Vilarrasa, Lleonard de Sors i Pere Torroella, poetes presos en consideració, i examina en llurs poemes els dos temes de l'actitud davant la dona i de la tristesa amorosa i la manera d'exemplificar. La veneració envers la dama no és incompatible amb l'atac brutal que sol anar adreçat contra una dona determinada. El culte a la dama — diu — ordinàriament no troba correspondència; d'ací la tristesa amorosa, tema molt important de la poesia dels trobadors, així com de la de Pròxita, Jordi de Sant Jordi i Andreu Fe-

1. Aquesta comunicació ha estat publicada, amb algunes ampliacions, als «Estudis Romànics», II (1949-50), 135-148.

brer. En Ausiàs March apareix un pessimisme agre, i encara més en Pere Torroella. El fet d'interpol·lar exemples en els poemes per explicar millor el que el poeta vol dir-nos, té precedents en les obres dels trobadors. En Lleonard de Sors i Pere Torroella es troba el mateix tipus d'imaginació ombrívola d'Ausiàs March. L'examen d'aquestes qüestions ha dut el comunicant a la conclusió que Ausiàs March introdueix una nova sensibilitat a la poesia catalana del segle XV, que coincideix amb el moment de la influència de la lírica francesa, i influeix en Lluís de Vilarrasa, Lleonard de Sors i Pere Torroella.

Intervé el PRESIDENT. — A.-M. BADIA I MARGARIT, Secretari.

3 febrer 1951: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. AGUSTÍ DURAN I SANPERE presenta la seva comunicació sobre *Noves troballes arqueològiques a Barcelona*. Comença indicant que al carrer de Copèrnic, a la part alta de la ciutat, han estat trobades restes d'uns enterraments d'època neolítica; d'aquesta època és, també, una petita destralt de diabassa negra trobada per atzar a la Travessera entre els carrers d'Aribau i Muntaner; és la pedra treballada per la mà de l'home més antiga de Barcelona. Cita les últimes descobertes fetes a la muralla romana de la ciutat: la idea que ja hom tenia de la muralla amb merlets es va confirmant ara, amb la descoberta de restes de dos d'aquests merlets; al carrer de Basea en escatar les parets s'ha posat al descobert un arc de reforç de la torre de la muralla, que Carreras i Candi relacionava amb un edifici anomenat dels Aladins des del segle XI; hom ha trobat basaments de torres de la muralla, de forma circular o semicircular i no quadrada com les que es conserven, la qual cosa corroboraria la hipòtesi, que ja s'havia insinuat, que les muralles degueren construir-se en dues èpoques i que les torres de planta circular corresponien a l'etapa més antiga. També ha estat trobada a la muralla una finestra gòtica de l'estil que a Sicília en diuen d'arquitectura catalana, però que, de fet, a Catalunya no es coneixia. Amb aquestes descobertes la muralla presenta un aspecte que concorda amb la descripció que en fa una crònica de la ciutat, dels segles XIII-XIV, quan ja la muralla estava tapada per les cases que s'hi construïren posteriorment, la qual cosa demostra que aquesta crònica es fonamenta en documents o testimonis molt més antics. El comunicant esmenta a continuació troballes diverses: una muralla, sota la paret del Tinell, formada amb pedres de diversos orígens, que hom no sap què pot ésser; un cementiri amb sepultures atípiques, de cronologia imprecisa, descobert a la carretera dels Penitents; una ara, exemplar notabilíssim, que pot pertànyer a començaments del segle V, i que té grafit de temps posterior i algun nom com el de l'abat més antic de Sant Cugat del Vallès. S'ha continuat excavant la primitiva basílica de Barcelona, que anomena de Sant Pacià. Indica que el Mont Tàber es formà en part per l'acumulació de runes contingudes per la muralla romana. Finalment comenta l'existència d'una mena de Museu de pedres i restes recollides durant el segle XIX pel mestre d'obres Francesc Brossa dels enderroc de la ciutat vella, en una casa del carrer d'Escipió, a Sant Gervasi. Francesc Brossa anava fent un inventari del que recollia i hi anotava la procedència de les peces. Entre elles es troben exemplars d'interès, com quatre inscripcions funeràries romanes. Totes aquestes pedres recollides provenen de vint-i-set llocs diferents. Aquest inventari es conserva. El Sr. Duran ha acompanyat la seva comunicació amb fotografies, plans i croquis.

Intervenen el PRESIDENT i els Srs. F. DURAN I CAÑAMERAS i M. COLL I ALENTORN. — R. ALBERT I LLAURÓ, Secretari.